

Vergaderjaar 2018–2019

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

AO

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 juni 2019

Hierbij zend ik u de geannoteerde agenda voor de Eurogroep en Ecofinraad van 8 en 9 juli te Brussel.

Het is mogelijk dat nog punten worden toegevoegd aan de agenda of dat bepaalde onderwerpen worden afgevoerd of worden uitgesteld tot de volgende vergadering.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

Fiscal stance Eurozone

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

Om de *fiscal stance* vast te stellen, kijkt de Europese Commissie naar de ontwikkeling van het structureel begrotingssaldo voor de eurozone als geheel. Als deze verslechtert, dan is de *fiscal stance* expansief (een positief effect op de economische groei). Als het structureel saldo verbetert, is de *fiscal stance* juist restrictief (een negatief effect op de economische groei). De Europese Commissie voorspelt dat de *fiscal stance* in 2020 *expansief* zal zijn op basis van haar lenteraming en de begrotingsplannen van de lidstaten. De Europese Commissie oordeelt dat een neutrale *fiscal stance* passend zou zijn voor 2020. Dit kan volgens de Europese Commissie worden bereikt door een gedifferentieerd begrotingsbeleid, waarbij lidstaten met relatief hoge schuldenniveaus hun structurele begrotingssaldo verbeteren en schuld verlagen, terwijl lidstaten met begrotingsruimte deze ruimte benutten door extra te investeren.

Eind juni is ook een paper van de *European Fiscal Board* (EFB) uitgebracht over de *fiscal stance* van de eurozone. Het is de derde keer dat de EFB een dergelijk paper heeft gepubliceerd. De EFB komt tot dezelfde conclusie als de Europese Commissie dat een neutrale *fiscal stance* passend zou zijn.

Het kabinet is geen voorstander van het concept van een *fiscal stance* voor de gehele eurozone en vindt dat de eisen uit het SGP voor individuele lidstaten leidend moeten zijn. Daarnaast is het kabinet van mening dat de huidige periode van economische groei aangegrepen moet worden voor het afbouwen van schulden en het opbouwen van buffers.

Griekenland derde verscherpt toezicht rapport

Document: Enhanced Surveillance Report – Greece, June 2019:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip103_en.pdf

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

Algemeen en proces

Sinds het einde van het ESM -programma, 20 augustus 2018, is op Griekenland tot en met eind 2022 een verscherpte vorm van post-programma toezicht van toepassing: «*enhanced surveillance*».¹ Verscherpt toezicht biedt de mogelijkheid tot het monitoren van economische en beleidsontwikkelingen met als uiteindelijk doel een duurzaam economisch herstel. Griekenland heeft zich eraan gecommitteerd om de structurele hervormingen die in gang zijn gezet tijdens het ESM-programma voort te zetten en af te ronden.²

In de Eurogroep van juni vorig jaar zijn daarnaast schuldverlichtende maatregelen afgesproken. Overeengekomen is dat het pakket van schuldmaatregelen prikkels moet bevatten om de implementatie van de

¹ Nieuwsbericht Europese Commissie, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4381_en.htm.

² Zie annex bij de Eurogroepverklaring van 22 juni 2018.

afgesproken hervormingsmaatregelen te waarborgen. Tot en met 2022 kan een deel van de schuldmaatregelen halfjaarlijks worden geactiveerd, onder de voorwaarde dat de noodzakelijke hervormingen worden doorgevoerd.³ Na de Eurogroep van 5 april is jongstleden de eerste tranche van schuldmaatregelen die conditioneel is aan beleidshervormingen vrijgegeven, naar aanleiding van de mate van implementatie van maatregelen die moesten worden doorgevoerd voor eind 2018.⁴

De derde missie in het kader van *enhanced surveillance*, waaraan naast de Europese Commissie en de ECB, ook het ESM en het IMF in het kader van hun eigen surveillance activiteiten deelnamen, heeft plaatsgevonden van 6 tot 8 mei jongstleden. Op 5 juni jongstleden heeft de Europese Commissie het derde verscherpt toezicht rapport naar aanleiding van deze missie gepubliceerd. Zoals toegezegd aan het lid De Vries tijdens het AO Ecofin van 14 mei jongstleden is hieronder een appreciatie van het derde *enhanced surveillance* rapport opgenomen.

Het derde rapport zal gepresenteerd en besproken worden in de komende Eurogroep. Deze keer zal deze discussie uitsluitend betrekking hebben op het rapport en zal geen beslissing plaatsvinden over het eventueel activeren van schuldmaatregelen. Op basis van het vierde *enhanced surveillance* rapport, dat is gepland voor september dit jaar, zal de Eurogroep weer spreken over het toepassen van schuldmaatregelen.

Het derde verscherpt toezicht rapport

In het rapport beschrijven de Europese instellingen de staat van Griekenland. Het rapport raakt aan een breed spectrum aan gebieden, die ook onderdeel waren van het ESM-programma.⁵

De instellingen geven aan dat economisch herstel zich zal voortzetten gedurende 2019. Groei wordt voor de komende jaren geraamd rond 2%, voornamelijk gedreven door binnenlandse vraag. De arbeidsmarkt toont ook tekenen van herstel, hoewel het werkloosheidspercentage in de periode van oktober 2018 tot februari 2019 rond 18,6% is blijven hangen. In het begin van 2019 is het minimumloon verhoogd en het minimumjeugdloon afgeschaft. De effecten daarvan op de werkgelegenheid op termijn zullen worden onderzocht.⁶

In de Eurogroepverklaring van 22 juni 2018 is opgenomen dat Griekenland tot en met 2022 een primair begrotingsoverschot moet handhaven van 3,5% BBP. Dat doel is volgens de instellingen ruimschoots bereikt in 2018, met een primair surplus van 4,3%. Dit hoge surplus is echter mede het gevolg van een blijvende tekortkoming in Griekenland, namelijk structurele onderuitputting van de begroting. Volgens de instellingen is deze structurele onderuitputting voornamelijk een gevolg van ruimer begroten van publieke investeringen dan noodzakelijk is. De Griekse overheid wordt door de instellingen ondersteund om de oorzaken hiervan te adresseren.

³ De schuldmaatregelen betreffen 1) de teruggave van winsten op Griekse staatsobligaties die zijn gekocht in het kader van de SMP (Securities Markets Programme) en ANFA (Agreement on Net Financial Assets) programma's en 2) verlaging van de rente op een deel van de lening van de European Financial Stability Facility. Hier is uw kamer over geïnformeerd met het verslag van de Eurogroep/Ecofin van juni 2018.

⁴ Verslag Eurogroep juni 2018, Kamerstukken II, 2017–2018, 21 501-07, nr. 1530.

⁵ Begrotingsbeleid, fiscale maatregelen, sociale zekerheid, financiële sector, werkgelegenheid, productmarkten en concurrentie, privatiseringen, de inrichting van de publieke sector en justitie.

⁶ Deze assessment zal worden opgezet door de Griekse autoriteiten in samenwerking met de Europese Commissie.

Voor 2019 verwacht de Europese Commissie, op basis van haar voorjaarsraming van 7 mei, een primair surplus van 3,6% BBP.⁷ Dit is 0,5% lager vergeleken met de ramingen van Griekenland zelf. De voornaamste reden hiervoor is dat de Griekse overheid bepaalde uitgaven van plan is anders te besteden dan eerder gepland. Bij gebrek aan informatie hierover heeft de Europese Commissie bij haar ramingen vastgehouden aan de oorspronkelijke plannen. Tenslotte benadrukken de instellingen dat zij bij hun ramingen ervan uitgaan dat een begroting volledig wordt uitgeput.

De instellingen gaan in het rapport ook in op de maatregelen die 15 mei 2019 door de regering bekend zijn gemaakt. Deze zijn niet meegenomen in de voorjaarsraming en verlagen het primair surplus naar schatting van de instellingen structureel minimaal met 1% BBP. De maatregelen betreffen onder meer nieuwe betaalschema's voor achterstallige schulden, verlagingen van btw-tarieven op bepaalde goederen en diensten, de introductie van een dertiende maand voor pensioenen en het gedeeltelijk aanpassen van eerdere pensioenhervormingen.

De instellingen hebben verschillende zorgen over de gevolgen van deze maatregelen. In de eerste plaats lijkt het primair surplus van 3,5% BBP voor 2019 en de jaren erna in het geding te komen. Daarnaast lijken de maatregelen ook niet bij te dragen aan doelen zoals het groeivriendelijk maken van de publieke uitgaven en er zorg voor dragen dat een groter deel van de sociale uitgaven richting arme delen van de bevolking gaat. De instellingen wijzen erop dat de maatregelen contrasteren met eerdere hervormingen op bijvoorbeeld het terrein van aflossingsschema's, btw en pensioenen.

Daarnaast heeft de Griekse regering aangegeven van plan te zijn met aanvullende belastingverlagingen te willen komen in het najaar van dit jaar. Op basis van een eerste schatting van de Griekse regering lijken die maatregelen een omvang van 0,6% BBP te hebben. Dit zal echter afhankelijk zijn van de uitkomsten van de verkiezingen voor een nieuw parlement die op 7 juli aanstaande zullen plaatsvinden.

Om al deze maatregelen te realiseren, en te voorkomen dat elders bezuinigd zal moeten worden, is de huidige Griekse regering voornemens om te heronderhandelen over de hoogte van het vereiste primair surplus van 3,5% BBP voor de jaren tot en met 2022. Dit kan uitsluitend in overleg en na instemming door de Eurogroep.

ELSTAT en CoEx TAIPED rechtszaken

Daarnaast rapporteren de instellingen in het rapport over de stand van zaken in de rechtszaken tegen de voormalige ELSTAT-president en het Committee of Experts van TAIPED. Ten aanzien van de heer Georgiou, de voormalig President van het Grieks statistisch bureau, spelen verschillende zaken. Zoals bekend zijn onder zijn leiding statistieken aan Eurostat verstrekt over de daadwerkelijke hoogte van het Griekse begrotingstekort. Op 8 maart 2019 is voor de Georgiou een positieve uitspraak geweest bij het Hof van Beroep in Athene in een zaak met betrekking tot begrotingsstatistieken. Hiertegen is geen beroep aangetekend door de aanklager waarmee de vrijspraak definitief is geworden. Deze uitspraak wordt door de Europese Commissie onderstreept als welkome ontwikkeling in deze slepende kwestie. Ook in het geval van de Committee of Experts van TAIPED heeft een positieve ontwikkeling plaatsgevonden sinds de publicatie van het vorige enhanced surveillance rapport, met ook in die

⁷ Voorjaarsramingen Europese Commissie, https://ec.europa.eu/info/publications/european-economic-forecast-spring-2019_en

zaak een ontlastende uitspraak door de meervoudige kamer van het Hof van Beroep in Athene.

Verdere hervormingen en appreciatie van het rapport

Naast bovengenoemde maatregelen besteedt het rapport aandacht aan de stand van zaken van veel andere nog te implementeren hervormingen.⁸ De aard van die hervormingen loopt zeer uiteen, alsmede de mate van voortgang. Uit het beeld dat de instellingen schetsen blijkt dat op veel vlakken voortgang wordt geboekt, en dat hervormingen veelal in gang zijn gezet. Echter ligt de exacte mate van voortgang doorgaans niet op het gewenste niveau. Dit kan betekenen dat, net als eind 2018, de gestelde doelen niet worden gehaald voor de overeengekomen datum. Het gevolg daarvan is, net als eind 2018, dat het toepassen van de schuldmaatregelen mogelijk wederom zal moeten worden uitgesteld tot het moment dat de Eurogroep van oordeel is dat Griekenland het gewenste niveau heeft bereikt. Nederland zal benadrukken dat Griekenland zich aan de gemaakte afspraken dient te houden.

Spanje – Post-Programma Surveillance

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Toelichting

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De Eurogroep zal een terugkoppeling ontvangen over de elfde missie in het kader van Post-Programma Surveillance (PPS) naar Spanje, die plaatsvond op 7 en 8 mei jl. Het doel van PPS is om de economische, budgettaire en financiële ontwikkelingen van een land dat financiële steun heeft ontvangen te monitoren, om de terugbetaalcapaciteit te kunnen beoordelen. Het rapport zal begin juli worden gepubliceerd.

Na de laatste missie van november waren de bevindingen overwegend positief. De Spaanse economie liet een robuuste groei zien, banken verbeterden hun winstgevendheid en verhoogden hun kapitaalbuffers, en het aandeel *non-performing loans* (NPL's) daalde. De hoge private en publieke schuldlast en de hoge werkloosheid werden wel genoemd als kwetsbaarheden. Naar verwachting zal de laatste voorjaarsmissie geen grote verrassingen geven. Spanje voldoet aan de vereisten van de correctieve arm van het SGP, en is dit voorjaar ontslagen uit de buitensporigtekortprocedure. Spanje is daarnaast op eigen initiatief begonnen met het vervroegd aflossen van zijn schuld bij het ESM. De instellingen zullen er mogelijk opnieuw op wijzen dat Spanje zijn groeipotentieel moet verhogen, en de gunstige economische omstandigheden moet aangrijpen om budgettair te consolideren. Naar verwachting zal er geen discussie plaatsvinden.

SGP – implementatie Eurozone

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

⁸ Ter illustratie, hervormingen die bijvoorbeeld worden behandeld zijn: de mate waarin personeel wordt aangenomen om de Griekse Belastingdienst te versterken, de mate waarin achterstallige betalingen worden geadresseerd, de uitrol van huisartsenposten door het land, de aanpak van *non-performing loans*, het Griekse onderwijssysteem, het opstellen van boskaarten, het verbeteren van de corporate governance van staatsdeelnemingen, het privatiseren van verschillende staatsdeelnemingen, de mate van voortgang met het opstellen van functiebeschrijvingen voor overheidsfuncties.

Toelichting:

De Eurogroep zal stilstaan bij eventuele voorstellen van de Europese Commissie aan de Ecofinraad in het kader van de handhaving van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP). Tijdens het opstellen van deze geannoteerde agenda was het nog onbekend of de Europese Commissie deze voorstellen inderdaad zal doen. In het algemeen is Nederland voor een strikte naleving en consequente handhaving van het SGP. Deze inzet zal Nederland tijdens een mogelijke discussie over de implementatie van het SGP uitdragen.

Internationale rol van de euro

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De eurogroep zal van gedachten wisselen over het vergroten van de internationale rol van de euro. Op 5 december jl. heeft de Europese Commissie een mededeling gedaan over het versterken van de internationale rol van de euro. De euro is sinds haar invoering qua belang uitgegroeid tot de tweede munt ter wereld, bijvoorbeeld gemeten naar het aantal grensoverschrijdende betalingen met euro's. De crisis is volgens de Europese Commissie aangewend om de fundamenten van de Economische en Monetaire Unie (EMU) te verstevigen. Nu de euro 20 jaar bestaat, is de tijd aangebroken om het volledige potentieel van de euro te benutten, aldus de Europese Commissie, door haar rol in het mondiale betalingsverkeer te vergroten. Omdat de keuze voor het gebruik van een munt uiteindelijk een keuze van marktpartijen benadrukt de Europese Commissie in deze communicatie het belang van gedegen nationaal begrotings- en economisch beleid, een stabiele financiële sector en respect voor Europese begrotingsregels. Het voltooiën van de EMU, inclusief de bankenunie en kapitaalmarktunie kan daarbij ook de aantrekkelijkheid van de munt vergroten. Ook benadrukt de Europese Commissie de potentiële bijdrage aan het versterken van het gebruik van de euro vanuit lopende trajecten ter versterking van financiële markten zoals het verbeteren van marktinfrastructuur, rentebenchmarks en betaalsystemen. Tot slot zijn in december in een aantal strategische sectoren consultaties uitgezet naar de redenen waarom de dollar in plaats van de euro wordt gebruikt en hoe de rol van de euro te vergroten. Op 14 december jongstleden hebben de regeringsleiders opgeroepen tot verder werk t.a.v. het vergroten van de internationale rol van de euro.

Inmiddels zijn de resultaten van bovengenoemde consultaties binnen. De verwachting is dat de komende vergadering zich met name zal richten op het duiden van de resultaten van de consultaties alsook op het identificeren van mogelijke vervolgstappen. De consultatieresultaten onderstrepen volgens de Europese Commissie in algemene zin dat (i) er brede steun is voor het versterken van de internationale rol van de euro, (ii) de euro de enige kandidaat is met alle noodzakelijke kenmerken van een mondiale munt die marktparticipanten kunnen gebruiken als alternatief voor de dollar, (iii) er mogelijkheden liggen in de energiesector, en dan met name voor gas en (iv) de EU dankzij de euro haar economische soevereiniteit kan bestendigen en zo kan bijdragen aan voordelen voor consumenten en bedrijven alsook het vergroten van de financiële stabiliteit. Barrières voor gebruik van de euro waar marktparticipanten onder meer op wijzen zijn inertie, marktmacht van partijen die dollars willen gebruiken en een gebrek aan benchmarks voor in euro's gedenomineerde producten. Potentiële maatregelen die gebruik van de euro kunnen stimuleren zijn volgens deze partijen o.a. intensiveren van economische diplomatie, het ontwikkelen van prijsbenchmarks in euro's, het vergroten

van het aanbod aan in euro's gedenomineerde activa met laag kredietrisico («safe assets») en het aanpassen van regelgeving, bijvoorbeeld t.a.v. kapitaal- en onderpandseisen gerelateerd aan valutaposities, die kosten opdrijven en zo een ongelijk speelveld met niet-Europese partijen zouden kunnen veroorzaken. De consultaties hebben ook diverse sectorspecifieke ideeën en afwegingen opgeleverd. Er liggen vooralsnog geen concrete voorstellen voor.

In het BNC-fiche in reactie op de communicatie in december 2018⁹ is het kabinet uitgebreid ingegaan op zijn positie t.a.v. de internationale rol van de euro. Het kabinet ziet diverse voordelen in een grotere internationale rol, zoals de mogelijkheid voor Europese bedrijven om wisselkoersrisico's te vermijden, lagere rentes voor inwoners van het eurogebied door de aantrekkelijkheid om vermogen in euro's aan te houden en goede toegang tot financiering in de eigen munt in crisistijd. Het kabinet onderschrijft daarbij het reeds door de Europese Commissie genoemde belang van gedegen economisch en begrotingsbeleid en het verder ontwikkelen van de monetaire unie, inclusief de bankenunie en de kapitaalmarktunie. T.a.v. eventueel aanvullend beleid zal het kabinet kritisch kijken naar de risico's en meerwaarde. Het kabinet is in ieder geval geen voorstander van varianten van *eurobonds*, zoals nieuwe publieke pan-Europese *safe assets*, die voorzien in schuldmutualisatie of gezamenlijke schuldtoelagen tussen lidstaten. Wijzigingen in de prudentiële kaders van financiële instellingen voor zover nodig ter bevordering van de internationale rol van de euro moeten niet ten koste gaan van de financiële gezondheid van de relevante instellingen en de financiële stabiliteit in brede zin.

Ecofinraad 9 juli

Werkprogramma Ecofin 2019-II

Document: <https://eu2019.fi/en/priorities-and-programme/programme>

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De tweede helft van 2019 is Finland de voorzitter van de Raad van de Europese Unie. In deze Ecofinraad zal Finland hun werkprogramma presenteren en aangeven wat hun prioriteiten zijn voor het komende half jaar. Het Finse voorzitterschap zal zich richten op: manieren om de gemeenschappelijke waarden van de EU beter te borgen, het vergroten van het concurrentievermogen en inclusieve groei, duurzaamheid en klimaatverandering, veiligheid, migratie, en het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK). In de Ecofinraad zal het Finse voorzitterschap voortborduren op relevante discussies die de afgelopen periode hebben plaatsgevonden: versterking van de Economische en Monetaire Unie (EMU), het verder ontwikkelen van de bankenunie en de kapitaalmarktunie, eerlijke en effectieve belasting en bijdragen aan gecoördineerd economisch beleid om economieën veerkrachtiger te maken. Het volledige programma is te vinden op de website van het Finse voorzitterschap.

Europees Semester

Document: https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en

Aard bespreking: Aanname Raadsconclusies

Besluitvormingsprocedure: Gekwalificeerde meerderheid

Toelichting:

⁹ Kamerstukken II, 2018–2019, 22 112-2752

Op 5 juni 2019 publiceerde de Europese Commissie haar voorstel voor landenspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester. De Ecofinraad zal deze aanbevelingen bespreken. Het Europees Semester is het jaarlijkse proces waarin EU-lidstaten hun economisch en budgettair beleid coördineren en combineert het toezicht op macro-economische onevenwichtigheden, overheidsfinanciën en het bevorderen van economische groei in Europa. De landenspecifieke aanbevelingen zijn gebaseerd op de landenrapportages van de Europese Commissie, de lenteraming van de Europese Commissie, en de nationale hervormings- en stabiliteits- of convergentieprogramma's die de lidstaten in april bij de Europese Commissie hebben ingediend. Over de appreciatie van het kabinet is de Tweede Kamer separaat geïnformeerd in de Kamerbrief van 12 juni jl.¹⁰ Het kabinet zal de analyse uit de kabinetsreactie onder de aandacht brengen van de Europese Commissie en de Raad.

Implementatie SGP

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

Mogelijk zal de Europese Commissie voorstellen doen aan de Ecofinraad in het kader van de handhaving van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP). Tijdens het opstellen van deze geannoteerde agenda was het nog onbekend of de Europese Commissie deze voorstellen inderdaad zal doen. In het algemeen is Nederland voor een strikte naleving en consequente handhaving van het SGP. Deze inzet zal Nederland tijdens een mogelijke discussie over de implementatie van het SGP uitdragen.

Eigen middelen EU

Document: ST 10653 2019 INIT

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

Het inkomende Finse Voorzitterschap heeft een gedachtewisseling geagendeerd over de voorstellen van de Europese Commissie ten aanzien van de verschillende eigen middelen die de lidstaten afdragen aan de EU, met als doel de onderhandelingen over het MFK verder te brengen. De onderhandelingen over het MFK vinden voornamelijk plaats in de Raad Algemene Zaken (RAZ). Echter, de eigen middelen vallen onder de bevoegdheid van de ministers van Financiën. De Raad beslist met unanimitéit over het MFK en het Eigen Middelenbesluit (EMB). Het EP moet goedkeuring geven aan het MFK en wordt geraadpleegd voor het EMB. Het EMB dient ook door de nationale parlementen te worden geratificeerd.

Op het moment van schrijven is niet precies duidelijk waar de discussie in de Ecofin zich op zal richten. In mei 2018 heeft de Europese Commissie als onderdeel van het MFK-pakket drie nieuwe grondslagen voorgesteld op basis waarvan lidstaten zouden moeten gaan afdragen aan de EU-begroting: de *common consolidated corporate tax base* (CCCTB), het *Emissions Trading Scheme* (ETS) en niet-gerecycled plasticafval. Daarnaast stelt de Europese Commissie voor het bestaande btw-middel te vereenvoudigen. De BNI-aftocht blijft in de voorstellen van de Europese Commissie de belangrijkste aftocht en behoudt de huidige functie als sluitstuk van de financiering van het MFK. Mogelijk zal het Voorzitterschap

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/06/12/kamerbrief-over-de-kabinetsreactie-lentepakket-europees-semester-2019>

vragen of de Lidstaten nog andere nieuwe eigen middelen overwegen. Tot op heden zijn hiertoe door geen van de lidstaten concrete voorstellen gedaan.

De kabinetsappreciatie¹¹ van de Commissievoorstellen die het MFK-pakket vormen, vormt het kader voor de Nederlandse inzet. Nederland staat terughoudend tegenover de introductie van nieuwe eigen middelen.¹² Daarnaast is Nederland van mening dat het btw-middel kan worden afgeschaft. Nederland zal op basis van deze inzet deelnemen aan de discussie in de Ecofin. Voor het krachtenveld over nieuwe eigen middelen is voor lidstaten vooral van belang of deze per saldo voor hen tot hogere afdrachten leiden.

¹¹ Kamerstukken II, 2017–2018, 21 501-20, nr. 1349

¹² Kamerstukken II, 2018–2019, 21 501-20, nr. 1379